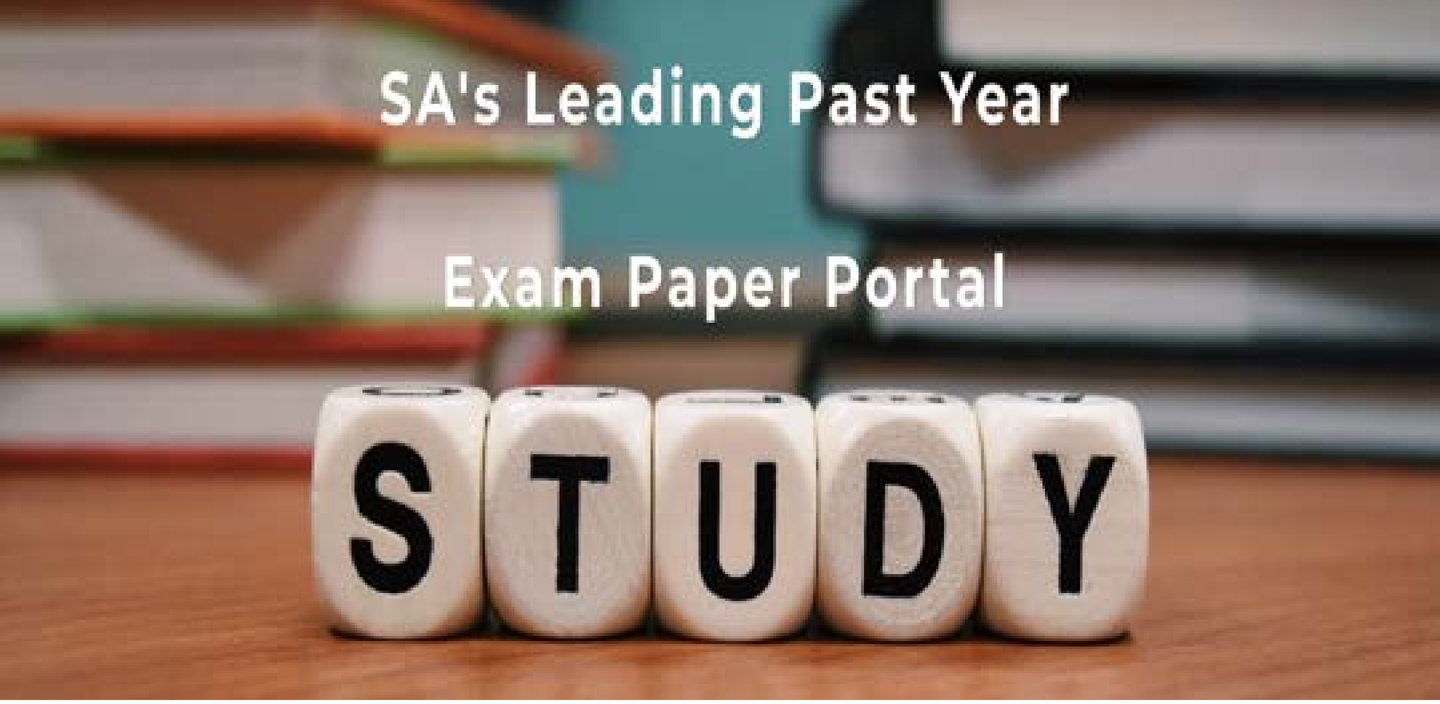

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

RELIGIESTUDIES P1

2019

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A (VERPLIGTEND)

VRAAG 1

1.1	1.1.1	A√	(1)
	1.1.2	C√	(1)
	1.1.3	A√	(1)
	1.1.4	C√	(1)
	1.1.5	C√	(1)
	1.1.6	B√	(1)
	1.1.7	D√	(1)
	1.1.8	C√	(1)
	1.1.9	B√	(1)
	1.1.10	B√	(1)
1.2	1.2.1	Reïnkarnasie√	(1)
	1.2.2	Pelgrimstog√	(1)
	1.2.3	Haifa√	(1)
	1.2.4	Agnostisisme√	(1)
	1.2.5	Joga√	(1)
	1.2.6	Dogma√	(1)
1.3	1.3.1	G√	(1)
	1.3.2	E√	(1)
	1.3.3	A√	(1)
	1.3.4	F√	(1)
	1.3.5	B√	(1)
	1.3.6	D√	(1)
1.4	1.4.1	Shaktisme√ Die ander is aan Judaïsme verwant.√	(2)
	1.4.2	Ketter√ Die ander is aan die Christelike godsdiens verwant.√	(2)
	1.4.3	Ghoeroe√ Die ander is aan Islam verwant.√	(2)
	1.4.4	Afrika Tradisionele Godsdiens√ Die ander is godsdienste met stigters.√	(2)

1.5 1.5.1
- Inspirasie verwys na die asem (mag/krag, kennis) van 'n buitengewone wese, bv. 'n godheid. √
- Alternatiewelik kan dit verwys na mense wat voel dat hulle deur so 'n mag beheers word. √
- Dit is deur hierdie mag dat hulle openbaring/ bekendmaking/onthulling kan ontvang. √ (2)

1.5.2
- 'Mite' kom van die Griekse woord 'mythos' wat 'woord' of 'fabel' beteken. √
- In Religiestudies verwys die term 'mite' na verhale wat die diepste waarhede oor die skepping, lewe en dood onthul. √
- 'n Storie wat verduidelik waarom iets is soos dit is. √ (2)

1.5.3
- 'Karma' beteken 'aksie/optrede/handeling' of 'daad'. √
- Dit impliseer ook die gevolge van dade/optrede. √
- Dit omvat die volgende: 'Wat ons saai, sal ons maai', die gevolge stem ooreen met die dade. √ (2)

1.5.4
- Beteken dat twee of meer godsdienste vergelyk kan word. √
- Dit impliseer ook dat twee of meer godsdienste verskille en ooreenkomste het. √
- Vergelyking kan eksplisiet of implisiet wees. √ (2)

1.5.5
- 'n Bodhisattva is 'n Boeddhis wat verligting (geestelike ontwikkeling) bereik het, maar wat verkies om in hierdie wêreld te bly om ander na die waarheid te lei. √
- Die Bodhisattva is alreeds 'n toekomstige Boeddha. √
- Hy/Sy kan met 'n geestelike wese vergelyk word. √ (2)

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry.

1.6 1.6.1 Onwaar√
Die Sjia-Moslems het Ali, Muhammad se skoonseun ondersteun/ Die Soenni-Moslems het Abu Bakr, Muhammad se skoonpa ondersteun√ (2)

1.6.2 Onwaar√
'n Sjamaan is 'n persoon wat as 'n medium tussen die sigbare en die geestelike wêreld optree. √ (2)

1.6.3 Waar√√ (2)

1.6.4 Onwaar√
Fundamentaliste is gewoonlik eksklusief en beskou slegs hulle vertolking/interpretasie van godsdiens as reg en waar, en hulle is onverdraagsaam teenoor ander. √ (2)

1.6.5 Onwaar √
Sampradayas verwys na die onderafdelings in Hindoeïsme. √ (2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1 2.1.1
- Daar word gesê dat enige subgroep/vertakking van 'n godsdiens 'n kerkverband is.
- Voorbeeld: Die Metodistekerk is 'n Christelike kerkverband.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

2.1.2
- Teïsme is 'n geloof in 'n godheid of god.
- Voorbeeld: Judaïsme glo in JAHWEH.
- Hindoes glo aan een god wat in baie vorms (gode) openbaar word.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

2.1.3
- Dit verwys na 'n verhaal wat vertel word om 'n godsdienstige beginsel te illustreer.
- Voorbeeld: Die gelykenis van die saaier in die Christelike godsdiens.
- Blinde mans en die olifant in Boeddhisme.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

2.2 2.2.1
- Dit skep 'n gevoel van behoort.
- Dit moedig eenheid in 'n godsdiens aan.
- Dit is 'n vorm van selfidentifikasie. Dit toon dat iemand saamstem met die oortuigings en leerstellings van daardie godsdiens.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

2.2.2
- Dit kan wrywing in 'n multigodsdienstige samelewing veroorsaak.
- Dit sal veral gebeur as een godsdiens 'n ander domineer.
- Dit kan mense van 'n godsdiens laat wegdraai uit vrees vir viktimisering.
- Dit kan as te beperkend en eksklusief beskou word. Dit kan mense 'n meer sekulêre wêreldbeskouing laat aanneem.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

2.3 Enige twee Oosterse godsdienste:
- Hindoeïsme
- Boeddhisme
- Taoïsme

VOORBEELD 1: HINDOEÏSME EN BOEDDHISME

- Hulle glo albei aan reïnkarnasie as die voortgaande siklus van geboorte-dood-hergeboorte.
- Hulle leer beide die wet van karma, dat jy beloon of gestraf sal word volgens die lewenskeuses wat jy maak.
- Die doel van die lewe is bevryding van reïnkarnasie.wanneer die siel suiwer gemaak word.
- Die doel van die lewe is vryheid van reïnkarnasie, wanneer die siel gesuiwer is en uiteindelik met Brahman/god/die groot siel van die heelal herenig word.
- Alhoewel daar heilige geskrifte en leerbeginsels is, is daar meer klem op rituele as op oortuigings.

Nie een is hoogs voorskrywende godsdienste nie, wat hulle volgelinge 'n groot mate van buigsaamheid en keuse laat. (4)

VOORBEELD 2: BOEDDHISME EN TAOÏSME

- As Oosterse godsdienste is nie een hoogs voorskrywend nie, wat hulle volgelinge 'n groot mate van buigsaamheid en keuse laat.
- Nie een het 'n konsep dat die godheid nou en persoonlik in die lewens van hulle volgelinge betrokke is nie.
- Die idee van 'n gemeenskap van gelowiges/gemeenskaplike aanbidding op gereelde tye (soos dit in Judaïsme, die Christelike godsdiens en Islam is) word nie beklemtoon nie.
- Hulle praat van die oorsake van menslike lyding, eerder as die konsep van sonde.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry.
Geen punte word toeken vir slegs die vermelding van gemeenskaplike eienskappe van religieë. (6)

2.4 2.4.1
- Barmhartigheid beteken om ander te behandel soos wat ons self graag behandel wil word.
- Dit beteken om te help om lyding van ons medemens, ongeag ras of godsdiens, te verlig.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (2)

2.4.2
- Elke mens, sonder uitsondering, moet met eerbied en respek behandel word.
- Om andere te pynig of te laat ly, moet verbied word.
- Interpretasie van geskrifte wat tot geweld, haat of minagting lei, is onwettig.
- Die jeug moet akkurate en respekvolle inligting oor ander tradisies, godsdienste en kulture kry.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (6)

2.5
- Baie word gedoen om goeie intergodsdienstige verhoudings in ons multigodsdienstige en diverse samelewing aan te moedig.
- By staatsfunksies word verteenwoordigers van verskillende godsdienste genooi om deel te neem, bv. die parlements-opening, inhuldiging van die staatspresident, ens.
- Leiers van verskillende godsdienste neem deel aan openbare vakansiedae soos Menseregtedag en Erfenisdag.
- Volgelinge van verskillende godsdienste kom saam vir intergeloofsdienste en samesprekings sodat begrip en respek vir andere kan groei.
- Baie godsdienstige NRO'e (nieregeringsorganisasies) sien vrywilliglik om na die behoeftes van kwesbares, ten spyte van hulle geloof.
- Die President en regering kan 'n beroep doen op die adviesraad van godsdienstige leiers, die Nasionale Godsdiensleiersforum (NRLF).
- Dit is duidelik dat die inisiatiewe hierbo gesonde intergodsdienstige verhoudings in Suid-Afrika ontwikkel.
- Daar is meer respek, verdraagsaamheid en begrip van ander godsdienste in Suid-Afrika as in ander lande.
- Ons is gelukkig dat daar tot dusver nie 'n groot godsdienstige konflik is Suid-Afrika was nie.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (12)
[50]

VRAAG 3

3.1 3.1.1
- Daar is 'n verbond tussen Jahweh en sy Verbondsvolk, die Jode
- God gee die Tien Gebooie aan die Jode deur Moses op die berg Sinai.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.1.2
- Die uniekheid van Baha'i lê in hulle idee van eenheid:
  - Daar is net een God en alle godsdienste, ten spyte van hulle verskille, aanbid in werklikheid dieselfde God.
  - Hulle glo dat die Baha'i-geloof in die toekoms die enigste godsdiens in die wêreld sal wees.
  - Dit verkondig dat alle godsdienste as verskillende stadiums van die mensdom se geestelike ontwikkeling beskou kan word.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.1.3
- Die Christelike godsdiens glo aan die Drie-eenheid.
- Die drie persone van die Drie-eenheid is God die Vader, God die Seun en God die Heilige Gees.
- Jesus is die Seun van God, m.a.w. God in vlees.
- Jesus het aan die kruis gesterf en uit die dood opgestaan/opstanding van Jesus.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.1.4
- Tao wat 'die weg na die heelal' beteken, word beskou as die ontstaan/begin van alles.
- Beide die 'niks' en die 'gebeurtenis' wat in die Tao plaasvind, word as goddelik beskou.
- Al die wêreld se prosesse bestaan uit twee opponerende magte, Jin en Jang.
- Die doel in Taoïsme is om jou lewe moeiteloos, in harmonie met die Tao, te leef.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.2
- Dit help volgelinge om te identifiseer wie aan die godsdiens behoort en wie nie.
- Dit help volgelinge om te verduidelik waarom hulle hulle godsdiens gekies het.
- Die uniekheid van 'n godsdiens is wat dit bo ander laat uitstaan.
- Die unieke dinge van 'n godsdiens is wat dit die meeste koester.

LET WEL:Ander relevante response moet gekrediteer word. (6)

3.3 3.3.1
- Voorvaders is die boodskappers van die Opperwese en beskermers van die fisiese wêreld.
- Hulle kyk na en pas dié wat lewe op, veral d.m.v. die bejaardes.
- Die voorvaders verskyn soms aan dié wat lewe in drome en visioene.
- Hulle kommunikeer ook deur 'n tussenganger, die sangoma of waarsêer.
- Danksy die voorvaders is daar 'n groot gevoel van verbondenheid/samehang en onafgebrokenheid in die familie en gemeenskap.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.3.2
- 'n Gemeenskaplike lewenswyse is sentraal tot die Afrika Tradisionele Godsdiens; dit laat mense toe om hulle vreugdes, seëninge en hartseer te deel.
- Harmonie en respek is fundamenteel vir 'n goeie gemeenskapslewe.
- Daar word van bejaardes verwag om by wyse van voorbeeld te lei en om die jonger geslag te leer/onderrig/op te voed.
- Jongmense word nooit individueel aangespreek nie, want hulle is slegs 'n weerspieëling van hulle ouers. Daar word na hulle verwys met hulle ouers se name, soos Nokuzola se seun.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.3.3
- Die Skepper het al die dae geskep, daarom is een dag nie heiliger as 'n ander nie; daar is geen spesiale dag van aanbidding nie.
- Vir rituele word 'n dag gekies wat die gemeenskap pas.
- Die samekoms en uitvoer van die ritueel is wat heilig is; watter tyd of dag dit ook al uitgevoer word, word as heilig beskou.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.3.4
- Hoofoortuigings, -leringe en rituele word mondelings van een geslag na die volgende deurgegee.
- Stories vertel is 'n baie belangrike manier om inligting te bewaar.
- Mondelinge kennisoordrag deur bejaardes is belangrik sodat die volgende geslag oor hulle erfenis sal leer. Dit is belangrik in 'n snel veranderende samelewing.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4)

3.4
- Die Christelike godsdiens in Afrika het 'n paar praktyke uit die Afrika Tradisionele Godsdiens aangeneem
- Bv. die nagwaak.
- Dit het tot 'n unieke godsdienstige identiteit, genoem die Afrika-geïnisieerde Kerke ('AIC') gelei.
- Christelike lofsange het 'n Afrika-maatslag/smakie.

- Die 'AIC's weerspieël 'n groter Afrika-identiteit.Dit is ‘n voorbeeld van Sinkretisme.
- Baie 'AIC's het deesdae skakeling met Amerikaanse Pinksterkerke.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (12)
[50]

VRAAG 4

4.1
- Dit sal help indien 'n godsdiens sterk beleid en prosedures het wat leiding gee oor hoe daar opgetree moet word.
- 'n Segsman/-vrou moet aangestel word wat weet hoe die media werk en hoe om met hulle te kommunikeer.
- Volgelinge van die godsdiens moet mediaprotokol ken en dit volg.
- Die godsdiens moet konfrontasie vermy en bewus wees dat daar gewoonlik verskeie kante van 'n storie is – 'joune, myne die waarheid'.
- 'n Oop en objektiewe benadering is beter as 'n ontstoke verdedigende reaksie.
- Die negatiewe dekking kom van iewers af en die godsdienstige owerhede moet probeer om die onderliggende kwessie te kriti wanneeres dink.
- Indien die berig/verslag/artikel 'n werklike probleem moet die godsdiens na die verontregte/gekrenkte persone uitreik.
- Religieuse organisasies kan aanvallend wees wanneer hulle voel hulle word verontreg.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (10)

4.2
- Een mag krities dink wanner daar interaksie is met die nuus-is dit goed,sleg of deels,objektief en informatief?
- Ek sal krities dink oor wanneer daar nuus was – was dit goed, sleg, substansieel, objektief en informatief?
- ‘n mens kan verder lees of navors deur die gebruik van betroubare bronne.
- Mens kan toegang verkry tot religie-spesifieke media,soos Rhema,TBN Afrika,Islam kanaal,religieuse radio stasies,ens.
- Mens kan publikasies ontvang van religieuse tydskrifte,wat religieuse sake en aktuele sake dek.
- Indien nodig, sou ek verskillende bronne nagaan om die feite te bevestig.
- Ek soureligieuse betroubare bronne gebruik om verder te lees en navorsing te doen.
- Ek kan binne my eie godsdiens verskillende publikasies ontvang wat ernstige lees en skryf oor godsdienstige en aktuele sake vereis.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry.

(8)

4.3
- **Die bron moet nie bevooroordeeld wees nie./die bron moet objektief wees.**
- Dit moet in oorleg met ander bronne gekontroleer/nagegaan word(TV stasies.sosiale media,gedrukte media,ens..
- Wees bewus van die sterkte en swakhede van die tipe media wat gebruik word.
- **Die bron moet geloofwaardig wees.**
- Sosiale media kan baie vinnig en maklik oor onwaar inligting uitwei. Dit moet nagegaan/gekontroleer word.
- Wat is die ideologie van die uitgewer/regisseur/redakteur?
- **Die bron moet verantwoording neem oor wat dit publiseer.**
- Die media kan verantwoordelik gehou word vir misleidende of afkrakende inligting.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry (8)

4.4.1
- Godsdiens kry baie dekking in die hoofstroommedia. Baie godsdienste het 'n gleuf/program/selfs 'n kanaal waar hulle godsdienste kan bevorder.
- Daar is spesiale TV- en radiokanale wat aan spesifieke godsdienste gewy is. Hierdie godsdienste betaal lugtyd.
- Voorbeelde: *Eastern Mosaic*, gebedsversoekprogramme, televangelisasie, aanbiddingsdienste.
- Mense kan oor die radio of televisie aan godsdienstige dienste deelneem sonder om fisies teenwoordig te wees.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry (8)

4.4.2
- Waar godsdienste self die media in hulle werk en sendingwerk/boodskap gebruik, is die inhoud insiggewend en positief en dekking is wydverspreid.
- Waar godsdienskwessies deur die nuusmedia gedek word, is die inhoud en verspreiding beperk.
- Die hoofstroommedia het 'n ander fokus want 'n belangrike oorweging vir hulle is om 'n wins uit hulle besigheid te maak.
- Hulle is geneig om nuus te dek wat sensasioneel is.
- Hulle is ook geneig om negatief teenoor hoofstroomgodsdiens te wees.
- In ooreenstemming met die huidige tendens, neig die nuusmedia na 'n sekulêre siening van die wêreld.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry (8)

4.4.3
- Die nuusmedia skryf selde oor godsdiens om hulle eie onthalwe.
- Hulle houding teenoor hoofstroomgodsdiens is gewoonlik nie baie gunstig nie.
- Hulle gedy op sensasie omdat dit die tipe nuus is wat verkoop en hulle is winsgedrewe.
- Hulle berig volgens redaksionele beleid.
- Positiewe godsdienstige ontwikkelings, soos humanitêre werk wat deur godsdienstige organisasies gedoen word, kry min dekking, indien enige.
- Selfs waar sekere godsdienste vir mediadekking betaal, is die inhoud nie objektief nie aangesien die doel is om 'n spesifieke siening te bevorder.
- Die dekking is oor die algemeen objektief in Suid-Afrika.
- Bv.: Berigte oor die Verulam- en Malmesbury-aanvalle was tot 'n groot mate feitelik.
- 'n Klein minderheid koerante het probeer om sensasie oor die aanvalle te skep.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (8)

[50]

VRAAG 5

5.1 5.1.1 **VOORBEELD: DIE CHRISTELIKE GODSDIENS**

- Die Christelike godsdiens verklaar dat 'Jy moet jou naaste liefhê soos jouself.'
- Liefde is vir almal en dit dui aan dat mense gelyk is en sodanig behandel moet word.
- Jesus se leerbeginsels verklaar dat alle mense ewe veel gerespekteer moet word, want hulle is essensieel gelyk.
- Christene glo dat alle mense kinders van God is en na Sy beeltenis gemaak is.
- Wanneer ons die aard en karakter en karakter van God verstaan, kan ons die uniekheid van mense en die respek wat aan hulle verskuldig is, verstaan.

VOORBEELD: ISLAM

- Moslems glo en leer dat alle mense God (Allah) se skeppings is.
- Alle mense is die kinders van Adam, en is daarom gelyk.
- Op grond hiervan moet basiese menseregte met alle mense gedeel word, ongeag godsdiens.
- Hulle glo dat hierdie regte deur God gegee is en nie deur regerings wat deur mense gelei word nie.
- Hulle glo ook dat dit hulle plig is om hierdie regte aktief te beskerm.

VOORBEELD: DIE AFRIKA TRADISIONELE GODSDIENS

- 'n Fundamentele beginsel van bestaan/lewe in die Afrika Tradisionele Godsdiens is 'Ek is verwant, daarom bestaan ek/is ek' (ubuntu).
- Individualisme word as onmenslik beskou want dit gaan teen die kernoortuiging van die belangrikheid van eenheid in die gemeenskap.
- 'n Mens word aangemoedig om ander met bedagsaamheid en respek te behandel, soos wat jyself behandel sou wou word.
- Dié wat baie het en dié wat niks het nie (rykes en armes) bewerkstellig gelykheid.
- Die ingesteldheid van 'ubuntu' lei tot harmonie en gelykheid binne die gemeenskap.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (4 x 2) (8)

5.1.2

- Godsdienstige organisasies kan werkswinkels hou om mense oor menseregte bewus te maak.
- Neem aktief deel aan aktiwiteite wat die skending van menseregte, bv. xenofobie, kan voorkom.
- Hou intergodsdienstige konferensies om godsdiensvryheid te bevorder.
- Beplan en organiseer aktiwiteite om die skending van menseregte uit te lig, bv. mishandeling van vroue en kinders.
- Stig forums wat as waghond in gemeenskappe sal dien, om te verseker dat gewelddadige optrede aan die relevante gerapporteer sal word.
- Werk saam die media om menseregte te bevorder.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (10)

5.1.3 **JA**

- Alle godsdienstige organisasies moet byeenkom vir die herdenking van Menseregtedag. Dit sal godsdienstige verdraagsaamheid en respek toon.
- Dit is die taak van godsdiens om mense van hierdie regte bewus te maak.
- Godsdiens is die bron van menseregte.
- Dit bevorder die heiligheid van die lewe.
- Dit moedig liefdadigheid aan sodat armes selfrespek kan kry.
- Godsdienstige organisasies het 'n sleutelrol in die apartheidstryd gespeel.

NEE

- Menseregte is deur mense daargestel wat probeer het om vreedsame gemeenskappe in konflikgebiede te skep. (Humanisme)
- Godsdiens het niks te doen met die herdenking van Menseregtedag nie.
- Verskillende godsdienste sal op verskillende maniere op die herdenking van Menseregtedag reageer aangesien nie alle godsdienste deur die Sharpeville-slagting beïnvloed is nie.
- Die herdenking van menseregte is polities van aard, nie godsdienstig nie.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (6)

5.2

- Daar was baie meer intergeloofsamewerking tydens die apartheidsjare.
- Die WKGV het in 1984 organisasies soos die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke, die Call of Islam en Jews for Justice byeengebring. Al hierdie organisasies het die apartheidswette van land eenparig verwerp.
- Indien 'n imam in aanhouding doodgemaak is, het Jode, Christene, Hindoes en andere saam teen die apartheidsregering geprotesteer.
- Die Suid-Afrikaanse tak van die Wêreldkonferensie van Godsdienste vir Vrede (WKGV), is deur mense soos Frank Chikane en Desmond Tutu in optogte teen apartheid gelei.
- Leiers van verskillende gelowe was ook by die stryd teen apartheid betrokke, bv. Mahatma Gandhi.
- Die African National Congress (ANC) is deur godsdiensleiers, soos dr. JL Dube, ondersteun.
- Baie van die vryheidstrydikone het in godsdiensgebou skuiling gekry.
- Godsdiensorganisasies het tydens die eerste demokratiese verkiesing 'n belangrike rol as waarnemers gespeel.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet krediet kry. (12)

5.3 5.3.1
- Saam met enige vryheid kom daar verantwoordelikheid.
- 'n Belangrike verantwoordelikheid m.b.t. menseregte is om te verstaan dat daar aan alle mense gelyke regte verleen moet word.
- Daarom mag jy nooit jou regte op so 'n wyse beoefen dat dit op die regte van iemand anders inbreuk maak nie.
- Bv.: Die uitoefening van 'n ritueel moet nie ander mense of gelowe ongemaklik/verontrief nie.
- Met betrekking tot godsdiens, beteken dit dat jy ander mense se godsdienste en standpunte moet respekteer.
- Een persoon se reg word deur 'n ander persoon se verantwoordelikheid vervul.
- Bv.: Die reg om te lewe gaan saam met die verantwoordelikheid om gevaarlike gedrag te vermy. (8)

5.3.2 **DIE CHRISTELIKE GODSDIENS:**
- Jy moet jou naaste liefhê soos jouself. Hierdie leerbeginsel moedig onselfsugtigheid/behandel ander mense met respek aan. Ons het 'n verantwoordelikheid om mekaar lief te hê en te respekteer.
- Jy mag nie steel nie. Hierdie leerbeginsel moedig die reg om eiendom te besit, aan omdat ander mense nie 'n reg daartoe het nie.
- Dit is elk individu se verantwoordelikheid om nie te neem wat nie aan hom/haar behoort nie. (2)

BOEDDHISME:
- Die Dalai Lama beklemtoon 'Eerstens, moenie leed aandoen nie' (ahimsa).
- Regte bedoeling, regte spraak, regte optrede en reg leef van die Agtvoudige Weg gee leiding oor interaksie met ander. Dit waarborg die reg tot menslike waardigheid.
- Die verantwoordelikheid lê gesamentlik by alle Boeddhiste. (2)

DIE AFRIKA TRADISIONELE GODSDIENS:
- Die Afrika-filosofie, 'Umuntu ngumuntu ngabantu' is die sleutel tot balans tussen menseregte en verantwoordelikhede.
- Dit is jou verantwoordelikheid om ander mense te versorg en op hulle beurt sal ander mense die individu versorg.
- Doen aan ander wat jy wil hê hulle aan jou moet doen. (2)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150

Kopiereg voorbehou